

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Etagelinde op voormalig hoeve-erf in Hooglede

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Etagelinde op voormalig hoeve-erf, Hooglede (Hooglede),
Hillemolenstraat 6 – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/36006/101.1

Koen Himpe

7/11/2018

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	5
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	6
2.	Evaluerend gedeelte	6
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	6
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	7
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	8
2.4.	Juridische toestand.....	9
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	9
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	9
2.4.3.	Natuur en Bos:	9
2.4.4.	Landbouw en Visserij:	9
3.	BEHEERSVISIE.....	9
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	9
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	10
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	10
4.	BRONNEN.....	11
4.1.	Archivalische bronnen	11
4.2.	Literatuur	11
4.3.	Cartografische bronnen	11
4.4.	Onuitgegeven publicaties	12
4.5.	Internetbronnen.....	12
5.	BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER	12
5.1.	Omgevingsplan	12
5.2.	Fotobijlage	12
5.3.	Kaarten en figuren	12
5.4.	Criterionota	12
5.5.	Rapport boomtechnisch onderzoek bij 3 etagelindes	12

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Situering

De etagelinde staat op het erf van de historische hoeve, Hillemlenstraat 6 in Hooglede, ter hoogte van het landelijke gehucht Hillemlenhoek. Het dorp Hooglede ligt op de zogenaamde Rug van Hooglede, ten noorden van Roeselare. De hoeve bevindt zich op de uitlopers van de kleiige heuvel in het westelijke deel van de gemeente. De hoeve met lindeboom ligt in een vrij open landbouwlandschap.

1.2. Historisch overzicht

De etageboom op het voormalige hoeve-erf is een zomerlinde (*Tilia platyphyllos*). De etagebomen met erfgoedwaarde in Vlaanderen bestaan uitsluitend uit linden, voornamelijk zomerlinde en Hollandse linde.

Etagebomen zijn merkwaardige bomen met een bijzondere beheersvorm waarbij alle gesteltakken in één horizontaal vlak of soms in meerdere horizontale vlakken worden geleid. Soms wordt de eerste etage ondersteund door een draagconstructie. In principe worden de loten, die zich ontwikkelen op de gesteltakken, jaarlijks teruggezet. Bij oudere bomen wordt het beheer soms uitgevoerd in kapcyclussen en is het beheer te vergelijken met dat van een gekandelaarde boom.

Etagebomen worden in Vlaanderen aangetroffen op stads- en dorpspleinen, op (voormalige) erven, bij herbergen of afspanningen, bij kapellen en bij kruispunten of wegsplitsingen. Soms staan etagebomen ook in tuinen of parken. Opvallend is dat het overwegend lindenbomen zijn die als etageboom worden beheerd. Niet toevallig is de linde een boomsoort die het leiden en het periodiek snoeien goed tot zeer goed verdraagt. Ook kenmerkend is dat het tegenwoordig in Vlaanderen vaak om oude tot zeer oude exemplaren gaat, die kunnen teruggaan tot een aanplant in de 16de of 17de eeuw (Himpe, 2017).

Het fenomeen van de etagebomen is het meest gekend op stads- en dorpspleinen. De bijzondere zorg die aan de vorm en ook aan de ondersteuning van de bomen werd of wordt besteed, geeft aan dat de bomen doorgaans een functie hadden of hebben als ontmoetingsplaats, een plaats waar mensen traditioneel samenkomen om te vieren, te feesten, maar ook om te verpozen, te praten en beschutting te vinden voor de zon. In Duitsland is sprake van 'Tanzlinde', etagelinden waarin of waaronder de dorpsgemeenschap kon dansen. Wat de functie van de etageboom op een erf was, is minder duidelijk. Mogelijk is hij aangeplant als ontmoetingsplek of een plek waar mensen of dieren (paarden, ezels,...) beschutting vinden tegen de zon.

De etageboom in de Hillemlenstraat in Hooglede staat aan de straatzijde van het hoeve-erf. De oorspronkelijke erftoegang is recent opgeschoven, weg van de etageboom. Het boerenhuis, tot voor kort nog met opkamer- en staltravee, heeft nog deels het uitzicht uit de tweede helft van de 19de eeuw maar klimt minstens op tot 17de eeuw, zoals blijkt uit een ongedateerde kaart van de Heerlijkheid van Volmerbeke (RAG, Kaarten en Plannen nummer 1059). De hoeve met losse bestanddelen lijkt, in tegenstelling tot de erfconstellatie onmiddellijk ten oosten, niet aangegeven op de kabinetskaart van de Ferraris (1770-1778). Op het primitief kadasterplan (circa 1830) wordt de hoeve opnieuw en voor de eerste maal accuraat afgebeeld met grosso modo dezelfde opstelling als op de Atlas der Buurtwegen (1841). De huidige schuurvleugel ten westen dateert uit de eerste helft 19de eeuw, de huidige schuurvleugel ten oosten is recenter en gaat terug tot het derde kwart 19de eeuw.

Ten oosten van de hoeve bevindt zich, buiten het hoeve-erf, een 1838 gedateerde bakstenen veldkapel, gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw Troost ter Nood (Degrande, 2012). Er lijkt geen direct verband tussen de etagelinde op het erf en deze kapel. Vanaf het kruispunt van de Hillemlenstraat en de Inkelstraat, waar de kapel op het gehucht Hillemlenhoek werd opgetrokken, liep wel een voetweg in de richting van het erf van de vroegere Hillemlen aan de Amersveldestraat 160. Op dit voormalig molenerf aan de Amersveldestraat 160 is, aansluitend bij het grensgebied tussen de gemeenten Hooglede en Kortemark, nog een andere zomerlinde met kenmerken van een etageboom bewaard gebleven.¹ Dit kan mogelijk wijzen op een lokale traditie rond aanplanting van dergelijke bomen. Er zijn evenwel geen nadere historische bronnen bekend die deze veronderstelling kunnen staven. De Hillemlen was een houten korenwindmolen van voor 1649. Later werd hij ook ingericht om olie te slaan (Maes, 1976, Denewet, 1979 en Holemans, 1995). Omstreeks 1870 werd de houten molen vervangen door een stenen stellingmolen. In 1918 werd deze molen vernield door terugtrekkende Duitse troepen (Verhelst, 2008). Nadien werd rond deze locatie een mechanische maalderij annex steenbakkerij uitgebouwd (website Molenecho's, laatst bijgewerkt 3 november 2016).

Over de ouderdom van de etageboom in de Hillemlenstraat zijn geen concrete gegevens voorhanden. Omwille van de gedeeltelijk holle stam is dendrochronologisch onderzoek dat inzicht geeft in de ouderdom van de boom niet mogelijk. Uit andere bronnen blijkt dat bomen die regelmatig gesnoeid of gekapt werden een gereduceerde diktegroei van de stam hebben. De omtrek van de stam geeft dus geen exacte indicatie van de leeftijd. De stamomtrek van 454 cm (in 2017 gemeten op 130 cm hoogte) geeft wel aan dat de boom meerdere honderden jaren oud is. Bovendien vermeldt de 17de-eeuwse kaart van de Heerlijkheid van Volmerbeke ter hoogte van het gehucht Hillemlenhoek, het toponiem 't Lindeken'. Hieruit mag aangenomen worden dat de plantlocatie van de huidige zomerlinde tot minstens de 17de eeuw teruggaat. De etageboom heeft daarmee een waarschijnlijke ouderdom van meer dan 300 jaar.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

De etagelinde staat op het erf van een historische, minstens 17de-eeuwse hoeve in Hooglede. Deze hoeve met losse bestanddelen bevindt zich op de uitlopers van de kleiige heuvelrug van Hooglede in het westelijke deel van de gemeente bij het gehucht Hillemlenhoek. De hoeve met lindeboom ligt in een vrij open landbouwlandschap waarbij de solitaire boom een zekere bakenfunctie heeft op het erf.

Op basis van het vervaagde 17de-eeuwse toponiem 't Lindeken' wordt verondersteld dat de huidige etageboom meer dan 300 jaar oud is. Net naast het hoeve-erf bevindt zich een 1838 gedateerde veldkapel Onze-Lieve-Vrouw Troost ter Nood bij het kruispunt van de Hillemlenstraat en de Inkelstraat. Vanaf dit kruispunt bestond het voetwegtracé nr. 61 naar het molenerf van de vroegere 17de-eeuwse Hillemlen ter hoogte van de Amersveldestraat, waarbij eveneens een etagelinde bewaard is. Het is voorlopig onduidelijk of dit kan wijzen op een lokale traditie rond aanplanting van etagebomen.

De etagelinde ter hoogte van de voormalige hoeve Hillemlenstraat 6 betreft een zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) met een stamomtrek van 454 cm (gemeten op 130 cm hoogte) en 408 cm (op 70 cm hoogte). De solitaire boom heeft een vrij lage takvrije stam en de structuur van de kruin heeft de kenmerken van een etagelinde. Op een hoogte van 2 tot 2,5 m is er een zware eerste takkenkrans waarvan alle takken een horizontale aanzet hebben. Er is één duidelijke zware doorgaande stam waarbij de tweede etage een aanzet heeft op 4 m 50. Een derde etage heeft een aanzet op ongeveer 8 m 50. De totale hoogte

¹ Voor deze solitaire linde met kenmerken van een etageboom wordt een parallel beschermingsdossier opgemaakt.

van de boom is 19 m. De kruindiameter meet ongeveer 20 m. Het beheer van de 3 etages, mogelijk met een oorspronkelijke bolvormige bekroning, is later achterwege gebleven met als gevolg dat er van daaruit veel verticale takken zijn ontstaan.

Ter hoogte van de vroegere erfoprit bevindt zich een roodgeschilderd ijzeren toegangspoortje. In de uiterste zuidoostelijke hoek van het erf is een fragment bewaard van de oude erfbeplanting. Dit fragment bestaat uit een hoog uitgegroeide afsluitingshaag van hulst en een op stam gezette hulst, die samen met de veldkapel de vroegere voetwegverbinding naar het molenerf aan de Amersveldestraat markeert.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 07/04/2016 en bij het boomtechnisch onderzoek⁵ in oktober 2017. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De boom staat zijdelings op het grazige erf voor de zijgevel van het oostelijke schuurvolume. Dit deel van het erf wordt niet begraasd. In de boom hangen enkele schommels. De vroegere halfverharde erfoprit is deels opgebroken en, verderaf van de boom, is een nieuwe toegangsweg in kasseien aangelegd. De onderfundering van de erfoprit, dicht bij de boom, is nog aanwezig. Het ijzeren toegangspoortje van de vroegere erfoprit is behouden maar verkeert in slechte toestand. Het fragment van de oude erfbeplanting, bestaande uit een stuk afsluitingshaag en een op stam gezette hulst, is bewaard in goede conditie maar wordt niet langer geschoren of geknipt.

De linde wordt reeds geruime tijd niet meer als etageboom onderhouden waardoor de kruin volledig is uitgegroeid met ver uitlopende takken vanop de oorspronkelijke knotten. De bladbezetting en vertwijging in de hoogste toppen van de boom is beperkter dan omlaag. Op verschillende plaatsen zijn de knotten ingerot. Vermoedelijk dateert de laatste snoeibeurt van de periode rond de Tweede Wereldoorlog. Op de boom bevinden zich jonge sporen van *Ganoderma ssp.*, een parasitaire houtzwam die de structuur verzwakt. Het beeld van de geluidstomografie geeft weer dat het interne hout nog niet verzwakt is maar dat er wel een actieve schimmelaantasting aanwezig is.² De conditie en vitaliteit van de boom wordt als voldoende beoordeeld gezien het uitgegroeide kroonvolume goed in stand kan gehouden worden.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Wetenschappelijke waarde:

De oorspronkelijk als etageboom gesnoeide zomerlinde dateert waarschijnlijk minstens uit de 17de eeuw. Het is een veteranboom, die zich omwille van zijn leeftijd in een langzame aftakelingsfase bevindt. De veteranboom wordt gekenmerkt door een grote stamonttrek, door de aanwezigheid van holtes in de stam of in de takken, of door dood hout in de kruin en door spleten of loslatende delen in de schors. Dit maakt hem tot een uniek habitat voor een aantal zeldzame soorten. Monitoring van deze boom kan de levensverwachting van dit herkenbaar exemplaar vergroten.

² KETELS G. 2017: Boomtechnisch onderzoek bij 3 etagelinden, onderzoeksrapport.

Door zijn omvang en vermoedelijk hoge leeftijd bezit deze boom een uitgesproken genetische waarde als vertegenwoordiger van een bijzondere variëteit.

Historische waarde:

Door de bijzondere en omstandige zorg die aan etagebomen werd besteed, vertegenwoordigen etagebomen vaak een oud en historisch relevant bomenpatrimonium. De specifieke snoeivorm kan teruggaan op historische tradities.

De etageboom bezit een authentieke standplaats met een sterke ensemblewerking door de historische eenheid die er is met het erf van de voormalige hoeve. De etageboom had mogelijk een functie als schermbeplanting zoals een breed schaduwveld dat dienst deed als zonnescerm.

De etageboom, of een voorganger ervan, is via het toponiem 't Lindeken', vermeld op een 17de-eeuwse kaart van de Heerlijkheid van Volmerbeke in Hooglede, geassocieerd met het gehucht Hillemlenhoek, waar hij mogelijk een ontmoetingsplek markeerde. Hierdoor bezit de etageboom een zekere historische contextwaarde. Bij dit gehucht bestond een netwerk van landelijke voetwegen in verbinding met het erf van de verdwenen Hillemlen die teruggaat op een 17de-eeuwse windmolenlocatie. De op stam gezette hulst op de hoek van het hoeve-erf en de 1838 gedateerde bakstenen veldkapel Onze-Lieve-Vrouw Troost ter Nood op het kruispunt Hillemlenstraat-Inkelstraat, dicht bij de plantlocatie van de etageboom, markeren de vroegere voetwegverbinding naar het molenerf aan de Amersveldestraat.

Technische waarde:

De etageboom is een zeldzaam voorbeeld van een dergelijk type boom op een erf. Het landschapselement heeft een uitgesproken technische waarde omwille van een bijzondere snoeitechniek waarbij alle gesteltakken in meerdere horizontale vlakken werden geleid. In principe werden de loten, die zich ontwikkelen op de gesteltakken, jaarlijks teruggezet.

Door de snoeitechniek werd een brede kroon opgebouwd waarbij bedreigende of nadelige weersinvloeden (wind, regen, hagel, zon, bliksem,...) rechtstreeks werden afgeschermd. Een ruim schaduwveld zou hier functioneel geweest kunnen zijn als zonnescerm, bijvoorbeeld om dieren in functie van de hoeve-uitbating tijdelijk onder de etageboom te stallen.

Esthetische waarde:

De etageboom heeft een esthetische waarde omwille van de bijzondere en representatieve groeivorm als gevolg van een kunstmatige, haast kunstzinnige snoeitechniek. De oude boom bezit een eerbiedwaardig voorkomen door de aanwezigheid van een dikke, knoestige stam en gesteltakken, in de vorm van een kandelaar. Omwille van zijn omvang en groeivorm als etageboom is de boom een beeldbepalend object.

Ruimtelijk-structurende waarde:

De solitaire opgaande etageboom, aangeplant bij de oorspronkelijke erftoegang tot de voormalige hoeve bezit een ruimtelijk-structurende waarde. De boomkruin is beeldbepalend op het erf van de voormalige hoeve en door de hoogte van de boom is er een zekere bakenfunctie in het vrij open omgevende landschap. Enkele relictten van de vroegere erfafsluiting, waaronder een resterend ijzeren toegangspoortje en een fragment van de vroegere gemengde afsluitingshaag en een op stam gezette hulst op de hoek van het perceel, ondersteunen deze waarde.

2.2. Motivering van het type bescherming

De etageinde bij de voormalige hoeve Hillemlenstraat 6 wordt beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende

uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n).”

Omwille van deze redenen wordt voorgesteld om de etagelinde bij de voormalige hoeve te beschermen als monument.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

Binnen de afbakening van de bescherming wordt die zone opgenomen die noodzakelijk wordt geacht om het optimaal behoud van de etagelinde bij de voormalige hoeve te verzekeren. Dit is zowel de kruin, de stam als een (ondergrondse) zone errond waarin de belangrijkste wortels zich bevinden.

Algemeen wordt aangenomen dat de belangrijkste wortels van een boom zich zeker uitstrekken tot in de druipzone van de takken, dus iets verder dan de kruinprojectie. De wortels situeren zich echter vooral daar waar lucht en vocht aanwezig is en de wortelgroei kan dus, afhankelijk van de ondergrond, een onvoorspelbare vorm aannemen.

Op basis van onderzoek wordt aangenomen dat de zone nodig voor optimale bescherming van de wortelzone bestaat uit een cirkel met een straal die 15 maal de stamdiameter gemeten op 1,50 m is, ofwel de kroonprojectie met 5 m rondom, afhankelijk van wat het grootst is (Read, 2000; Lonsdale, 2013). Omdat het een geknotte etagelinde betreft kan de kruindiameter niet eenduidig worden vastgesteld. Hiervoor wordt dus enkel de berekening op basis van de stamdiameter toegepast. De huidige stamomtrek bedraagt 454 cm. Het toepassen van deze formule op de etagelinde geeft volgend resultaat: 22m (afgerond).

Op basis van deze berekening is volgende wortelbeschermingszone noodzakelijk: een cirkel met straal 22 m met de etagelinde in het centrum.

Het erf met voormalige hoevegebouwen wordt niet mee beschermd. Op de voormalige hoeve zijn de laatste jaren verbouwingen uitgevoerd aan het boerenhuis en aan het stalvolume en deze hebben een impact gehad op de erfgoedwaarde. Bij het boerenhuis werden de ramen gedeeltelijk aangepast en het stalvolume werd heringericht als nieuwe woonvleugel. De oostelijke schuurvleugel dicht bij de boom is behouden als bergplaats. De erfconfiguratie is vrij goed bewaard, maar ook de erftoegang is recentelijk verplaatst.

Binnen de voorgestelde perimeter zijn ook een aantal relicten van de vroegere erfafsluiting opgenomen, waaronder een resterend ijzeren toegangspoortje, een fragment van de vroegere gemengde afsluitingshaag en een op stam gezette hulst op de hoek van het perceel. Hiervoor worden specifieke beheersdoelstellingen geformuleerd. Ook de 1838 gedateerde kapel Onze-Lieve-Vrouw Troost ter Nood (ID [215655](#)), valt binnen de voorgestelde afbakening voor bescherming. Omwille van het feit dat de etagelinde niet als kapelboom wordt aangewezen en de kapel dus geen rechtstreekse binding heeft met het voorwerp van bescherming, worden geen verdere beschermingsmaatregelen, noch beheersdoelstellingen voor deze kapel geformuleerd. Ook de oostelijke schuurvleugel valt binnen de voorgestelde afbakening. Gezien de oorspronkelijke hoevefunctie vervallen is en de overige, deels verbouwde hoeve-onderdelen buiten de beschermingsperimeter zijn gelegen, worden ook hiervoor geen verdere beheersdoelstellingen geformuleerd.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De etageboom is niet gelegen in de nabijheid van beschermd erfgoed. De voormalige hoeve met losse bestanddelen is wel vastgesteld als bouwkundig erfgoed (ID [50927](#)) in het vaststellingsbesluit van 05/10/2009. De veldkapel Onze-Lieve-Vrouw Troost ter Nood is opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed (ID [215655](#)) maar niet vastgesteld. De vaststelling van dit bouwkundig erfgoedelement wordt voorzien bij de vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed West-Vlaanderen.

In de wetenschappelijke inventaris Houtige Beplantingen met Erfgoedwaarde is de etageboom als erfgoedobject opgenomen (ID [133055](#)). Een op stam gezette hulst en hulsthaag (ID [133057](#)) en een opgaande bruine beuk (ID [133056](#)) op het voormalige hoeve-erf zijn eveneens geregistreerd. Deze erfgoedobjecten zijn niet vastgesteld.

2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

Op het gewestplan Roeselare-Tielt (KB 17 december 1979) is de hoeve gelegen in agrarisch gebied. Deze zone is tevens Herbevestigd Agrarisch Gebied. Er is verder geen APA, BPA of RUP van kracht.

Op de Atlas der Buurtwegen van de gemeente Hoogdele is de voetweg nr. 61 tussen de Hillemolensstraat en de Amersveldestraat bekend met een doorgangsbreedte van meer dan 1 m. Het statuut van de voetweg is officieel gewijzigd. Op het terrein is de voetweg niet langer toegankelijk.

2.4.3. Natuur en Bos:

De etageboom staat niet in een Speciale Europese Beschermingszone, noch in VEN- of IVON-gebied, noch in een natuur- of bosreservaat.

2.4.4. Landbouw en Visserij:

Het landbouwgebruik van het perceel waar de etageboom staat is tuin, net als het aanpalende perceel ten oosten. Het landbouwgebruik van de percelen ten zuiden van de etageboom is akkerland.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

Deze bepalingen zijn op maat van de bescherming. Hieronder lichten we een aantal van deze beheersdoelstellingen toe zodat duidelijk is wat er mee wordt bedoeld:

Art.3.§3: In geval van conditie- of vitaliteitsverlies van de boom moet er een expertiseverslag worden opgesteld door een deskundige boomverzorger, en moeten de daarin vervatte maatregelen worden uitgevoerd. Deze werken mogen niet worden aangevat zonder een toelating van het agentschap Onroerend Erfgoed of, zoals vermeld in artikel 6.4.4, §1, eerste lid, van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, van de erkende onroerenderfgoedgemeente;

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechter en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

4.1. Archivalische bronnen

Rijksarchief Gent, Kaarten en Plannen nr. 1059, niet-gedateerde 17de-eeuwse kaart (west-georiënteerd) van de heerlijkheid van Volmerbeke, getiteld: *'t Leengoet met de heerlichede ende thiende van Volmerbeke toebehorende Jonckvrau Joanna Coucke, bestreckende inde prochie van Hooglede, Oost Ieper-ambacht*

4.2. Literatuur

ANCKAERT F. en VANACKER F., 1995: *Hooglede door de jaren heen*, Hooglede, 1-2.

DE GUNSCH A., METDEPENNINGHEN C. en VANNESTE P. m.m.v. TANSENS A., 2001, Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie West-Vlaanderen, Arrondissement Roeselare, Kantons Hooglede - Izegem - Lichtervelde, *Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 17N2*, Brussel - Turnhout, 2001.

DEGRANDE V., 2012: *Langs deze weg zet gene voet..., de kapelletjes van West-Vlaanderen*, 6 regio Roeselare, 428.

DENEWET L., 1979: *Windmolens vroeger en nu*, Hooglede-Gits, Hooglede.

HOLEMANS H., 1995: *Westvlaamse wind- en watermolens, Kadastergegevens 1835-1990*, 3, Gemeenten H-J, Kinrooi, Studiekring Ons Molenheem.

LONSDALE D., 2013: *Ancient and other veteran trees: further guidance on management*, 212.

MAES J., 1976: Rondom de oude molens van Hooglede, in *De Belgische Molenaar*, 22 juni.

READ H., 2000: *Veteran Trees: A guide to good management*, 92.

VERHELST D., 2008: *Vleugels boven Hooglede-Gits 1914-1918*, Koekelare.

4.3. Cartografische bronnen

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5.000.

Primitief Kadaster, Gemeente Hooglede, circa 1830-1835, schaal 1 :2.500.

Atlas de Buurtwegen, Gemeente Hooglede, circa 1843, schaal 1:5.000.

Gereduceerd Kadaster, Gemeente Hooglede, circa 1853, schaal 1:20.000.

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten van België, Eerste editie, Krijgsdepot, uitgegeven in 1865-1880, schaal 1:20.000.

Beschermingsdossier: Etagelinde op voormalig hoeve-erf, monument

Topografische kaarten van België, Derde editie, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1889-1900, schaal 1:20.000.

Kaart van België, Militair Cartografisch Instituut, uitgegeven in 1949-1970, schaal 1:20.000.

Kaart van België, Militair Geografisch Instituut, uitgegeven in 1949-1970, schaal 1:25.000.
Topografische basiskaart numerieke reeks, Nationaal Geografisch Instituut, uitgegeven in 2009, schaal 1:10.000.

4.4. Onuitgegeven publicaties

HIMPE K., 2017: *Etagebomen in Vlaanderen*, criterianota, Agentschap Onroerend Erfgoed, 32.

KETELS G., 2017: *Boomtechnisch onderzoek bij 3 etagelinden*, PAN boombeheer, onderzoeksrapport, 11.

4.5. Internetbronnen

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: Hoeve met losse bestanddelen [online], <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/50927> (geraadpleegd op 22 november 2017).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: Kapel Onze-Lieve-Vrouw van Troost ter Nood [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/215655> (geraadpleegd op 30 november 2017).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: etagelinde als erfbeplanting [online], <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/133055> (geraadpleegd op 22 november 2017).

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: op stam gezette hulst en hulsthaag bij kapel [online], <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/133057> (geraadpleegd op 22 november 2017).

S.N. 2017: Hillemlen - Molen Ampe [online], <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=3092> (geraadpleegd op 22 november 2017).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Kaarten en figuren

5.4. Criterianota

5.5. Rapport boomtechnisch onderzoek bij 3 etagelindes